

POLICY BRIEF

REPUBLICA MOLDOVA ȘI REFERENDUMUL CONSTITUȚIONAL: DEFICIENȚĂ DE COMUNICARE STRATEGICĂ

Vlada Sanduleac¹

ABSTRACT

Cu un referendum constituțional ce stă să bată la ușa electoratului în mai puțin de 3 zile și alegeri prezidențiale anunțate în aceeași zi, comunicarea strategică devine un element central pentru autoritățile Republicii Moldova, dar insuficient exploatat, în discuțiile politice și în mobilizarea cetățenilor cu drept de vot. Or, lipsa de comunicare din partea actorilor politici și instituționali implicați în acest proces sugerează o subestimare a importanței acestui moment electoral și a nevoii de a informa alegătorii corect și complet. Eforturile de comunicare cu privire la natura și importanța referendumului au fost limitate, fragmentate și, adesea, lipsite de coerență. Campaniile de informare oficiale, lansate până acum, nu au reușit să capteze atenția publicului larg și să creeze o dezbatere amplă. În absența unei strategii unitare de comunicare, cetățenii rămân prea puțin informați și sceptici cu privire la scopul și impactul schimbărilor constituționale propuse.

Această analiză vine să evidențieze deficiențele strategice din actuala politică de comunicare a autorităților de la Chișinău și propune o serie de recomandări pentru a preveni și a evita o nouă criză similară de comunicare. Referendumul pentru integrarea europeană este un eveniment care va influența și conținutul viitoarelor campanii electorale. De aceea, trebuie să fie tratat cu mare responsabilitate și respect față de suveranitatea alegătorilor.

Cuvinte cheie

Moldova, comunicare strategică, referendum, alegeri prezidențiale, integrare europeană

1. Vlada Sanduleac, masterandă SNSPA, anul II, Analiza și Soluționarea Conflictelor

Introducere

La data de 16 mai, 2024, parlamentul Republicii Moldova a aprobat proiectul de hotărâre privind desfășurarea referendumului republican constituțional de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, cu 56 de voturi pentru.² Întrebarea la care cetățenii urmează să dea răspuns sună în felul următor: „*Susțineți modificarea Constituției în vederea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană?*”. Lista subiecților înregistrați în calitate de participanți la referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024 cuprinde 15 partide, dintre care 13 și-au exprimat opțiunea „DA”, iar două au ales opțiunea „NU”.³ Mai există și actori politici care îndeamnă la boicotarea referendumului, precum Partidul Socialiștilor din Republica Moldova.

De altfel, referendumul este organizat la inițiativa președintei în exercițiu, Maia Sandu, care a anunțat în decembrie 2023 că va candida pentru un nou mandat la alegerile prezidențiale din toamnă și s-a adresat, în același timp, Parlamentului pentru luarea deciziei de a organiza un referendum privind aderarea Republicii Moldova la UE.⁴ Inițiativa președintei vine în contextul în care, în decembrie 2023, Consiliul European a decis să deschidă negocierile de aderare cu Republica Moldova, „în conformitate cu recomandările Comisiei Europene prezentate în raportul său privind extinderea din 8 noiembrie.”⁵

Comasarea alegerilor prezidențiale cu referendumul constituțional reprezintă o mișcare strategică, menită să stimuleze prezența la vot și să asigure o mobilizare mai mare a cetățenilor, pentru că, realist vorbind, Republica Moldova nu are un istoric fericit în ceea ce privește referendumurile. Experții prognozează trei scenarii pentru acest exercițiu electoral: **un rezultat pozitiv**, care ar fi perceput ca un sprijin clar pentru viitoarea administrație, consolidându-i poziția în fața provocărilor politice interne și externe; **un rezultat pozitiv, dar „la limită”**, care deși aparent favorabil, va oferi forțelor pro-Kremlin suficientă muniție pentru a exploata diviziunile în următoarea campanie electorală pentru alegerile parlamentare din 2025 – considerată adevărata miză politică; și, în cel mai pesimist scenariu, **o participare insuficientă la vot**, care ar duce la invalidarea referendumului, trimițând un semnal negativ pe plan extern și punând sub semnul întrebării angajamentul moldovenilor față de integrarea europeană.⁶

2. Jurnal.md, “OFICIAL: Referendumul Constituțional de Aderare La UE Se va Desfășura În Republica Moldova Pe 20 Octombrie,” Jurnal.md, 16 mai, 2024, <https://www.jurnal.md/ro/news/8bfa3c6c8a65686a/oficial-referendumul-constitucional-de-aderare-la-ue-se-va-desfasura-in-republica-moldova-pe-20-octombrie.html>.

3. “Înregistrarea Participanților La Referendum,” Comisia Electorală Centrală, 2023, <https://a.cec.md/ro/inregistrarea-participantilor-la-referendum-16507.html>.

4. “Președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, Anunță că va Candida Pentru Un Nou Mandat,” Agerpres, 24 decembrie, 2023, <https://www.agerpres.ro/politica-externa/2023/12/24/presedinta-republicii-moldova-maia-sandu-anunta-ca-va-candida-pentru-un-nou-mandat-1224361>.

5. “Consiliul European Decide Să Deschidă Negocierile de Aderare Cu Ucraina Și Republica Moldova Și Acordă Statutul de Țară Candidată Georgiei - EU4Digital,” EU4Digital, 17 decembrie, 2023, <https://eufordigital.eu/ro/european-council-decides-to-open-accession-negotiations-with-ukraine-and-moldova-grants-candidate-status-to-georgia/>.

6. Valeriu Pașa et al., “Sinteze Și Dezbateri de Politică Externă. Buletin Lunar. NR.9 (223)” Friedrich-Ebert-Stiftung, Asociația pentru Politică Externă, septembrie 2024, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/moldau/20199/2024-09.pdf>.

Riscul unui răspuns negativ este amplificat de lipsa unei comunicări strategice coerente și constante din partea autorităților. Actuala guvernare mizează pe popularitatea Maiei Sandu, aflată în topul sondajelor de opinie, dar care nu reprezintă neapărat un garant al succesului referendumului. Alegerile vin la pachet cu factori imprevizibili, iar pericolul ca mesajele eurosceptice și dezinformarea să prindă teren, mai ales în zonele rurale sau în rândul cetățenilor mai puțin informați, rămâne real.

Poziționarea actorilor politici: DA, NU sau Boicot

În decembrie 2023, Parlamentul Republicii Moldova a decis să modifice Codul electoral, permițând ca referendumul privind aderarea țării la Uniunea Europeană să fie organizat simultan cu alegerile prezidențiale din 2024. Codul de bune practici al Comisiei de la Veneția nu are recomandări specifice în acest sens, ceea ce înseamnă că, din punct de vedere internațional, nu există o poziție fermă legată de această comasare.⁷

Conform legislației din Republica Moldova, partidele și blocurile politice trebuie să informeze Comisia Electorală Centrală (CEC) cu privire la opțiunea de vot pentru care vor face campanie, fie „Da”, fie „Nu”, în cazul referendumului. Dintre cele 15 partide înregistrate în calitate de participanți la referendumul republican constituțional din 20 octombrie, 13 vor face agitație pentru votul „Da”.

Susținătorii opțiunii „DA”: Cea mai proeminentă forță politică care face agitație pentru această opțiune este, desigur, Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS), aflat la guvernare, care consideră că aderarea la UE este „singura opțiune de dezvoltare” pentru Moldova, așa cum anunța anterior deputatul PAS, Lilian Carp.⁸ Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) a lansat oficial campania electorală pe 21 septembrie 2024, inițiind o serie de vizite prin toată țara. Partidul își concentrează eforturile pe mobilizarea electoratului și promovarea agendei pro-europene, încurajând susținerea atât a președintei în funcție, cât și a procesului de integrare europeană: „*Avem două alegeri de făcut: să oferim Maiei Sandu continuarea mandatului și să votăm DA la referendum. Aceste două voturi ne vor cimenta viitorul european acasă!*”⁹

7. Vitalie Călugăreanu, „2024, Anul Desprinderii Definitive a Moldovei de Lumea Rusă,” dw.com (Deutsche Welle, 5 ianuarie, 2024), <https://www.dw.com/ro/2024-anul-desprinderii-definitive-a-moldovei-de-lumea-rus%C4%83/a-67900613>.

8. Denis Dermenji, „Ce Spun Guvernarea Și Opoziția Despre Referendumul Pro-European,” Radio Europa Liberă (Europa Liberă Moldova, 29 decembrie, 2023), <https://moldova.europalibera.org/a/ce-spune-guvernarea-si-opozitia-despre-referendumul-pro-european/32752291.html>.

9. Partidul Acțiune și Solidaritate, „Partidul Acțiune Și Solidaritate,” Facebook.com, 2022, https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=991745329660921&id=100064763884384&rd=1.

Și Partidul Mișcarea Alternativă Națională, în frunte cu Ion Ceban, îndeamnă cetățenii moldoveni să iasă la urne și să voteze „DA” la referendumul privind aderarea Moldovei la Uniunea Europeană. Ceban, anterior afiliat cu partidele de orientare socialistă și comunistă, și-a re poziționat partidul pe o direcție pro-europeană. Liderul Mișcării a subliniat că ideea integrării europene a Republicii Moldova a fost parte integrantă a Programului Politic al partidului încă de la fondare.¹⁰ Primarul de Chișinău consideră că această aspirație nu ar trebui să fie utilizată doar în scopuri electorale, ci ar trebui să devină o veritabilă idee națională, care să ghideze direcția țării. El a anunțat în luna octombrie curent că MAN desfășoară o campanie de informare, menită să sensibilizeze cetățenii cu privire la avantajele aderării la Uniunea Europeană. Ceban a argumentat că această oportunitate istorică nu trebuie ratată, în ciuda nemulțumirii unora față de actualul mod de guvernare.¹¹

Pe lângă PAS și MAN, un număr de partide mai mici și-au exprimat sprijinul pentru opțiunea „Da” în referendum. Printre acestea se numără partidul Social Democrat European (PSDE), Partidul Verde Ecologist, Mișcarea Respect Moldova, Alianța Liberalilor și Democraților pentru Europa (ALDE), Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB), Blocul „Împreună”, Partidul „Democrația Acasă”, Alianța pentru Unirea Românilor (AUR), Partidul Politic Noi, Partidul Reîntregirii Naționale „Acasă”, și Partidul „Voința Poporului”.

Dintre actorii politici enumerați mai sus, trecem în revistă câteva idei despre Blocul „Împreună” și ceea ce ar fi trebuit să fie Pactul pentru Europa.

În decembrie 2023, Platforma Demnitate și Adevăr (DA), Liga Orașelor și Comunelor și Partidul Schimbării au anunțat formarea unei coaliții de dreapta, având ca obiectiv principal pregătirea pentru alegerile prezidențiale și parlamentare din Republica Moldova. Această decizie a fost motivată de necesitatea consolidării forțelor politice de dreapta pentru a oferi o alternativă solidă la actuala guvernare. Ulterior, în februarie 2024, Partidul Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB), condus de Igor Munteanu, fost deputat al Platformei DA, s-a alăturat acestei coaliții.¹² Pe lângă formarea acestui bloc politic, grupul a propus și un „pact pentru Europa”, un document prezentat și altor partide, cu scopul de a atrage sprijin în vederea promovării unui viitor european comun. Partidul Acțiune și Solidaritate (PAS) și alte 11 formațiuni politice au semnat pactul „Pentru Europa”, pe 26 mai 2024, în timpul unui eveniment solemn desfășurat la Muzeul Național de Istorie din Chișinău.¹³

10. Ion Ceban, “Video,” Facebook.com, 2023, <https://www.facebook.com/Ion.Ceban.public/videos/1300471367791360/>.

11. Ion Ceban, “Video,” Facebook.com, 2023, <https://www.facebook.com/Ion.Ceban.public/videos/1300471367791360/>.

12. Marina Gorbatovschi, “Patru Partide Proeuropene Au Format Blocul Politic „Împreună”,” Ziarul de Gardă, 14 aprilie, 2024, <https://www.zdg.md/stiri/patru-partide-proeuropene-au-format-blocul-politic-impreuna/>.

13. Mihaela Conovali, “UPDATE 13 Partide Au Semnat Pactul „Pentru Europa”: Cine a Reprezentat Guvernarea Și Care Formațiune a Lipsit de La Eveniment,” NewsMaker, 26 mai, 2024, <https://newsmaker.md/ro/pas-si-alte-11-partide-au-semnat-pactul-pentru-europa-cine-a-reprezentat-guvernarea-si-care-formatiune-a-lipsit-de-la-eveniment/>.

Cu toate acestea, inițiativa și-a pierdut din relevanță în lunile care au urmat. Pactul nu a fost urmat de acțiuni concrete și nici nu a generat rezultate tangibile, rămânând mai degrabă o declarație simbolică, fără consecințe practice semnificative.

Susținătorii opțiunii „NU”: Liderul Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, Vladimir Voronin, susține că referendumul din 20 octombrie privind aderarea țării la Uniunea Europeană este „neconstituțional și lipsit de sens”. Într-un apel către electorat, Voronin a îndemnat cetățenii să voteze „Nu” la acest referendum, pe care îl consideră o amenințare la adresa suveranității și neutralității Moldovei. Fostul președinte al țării argumentează că actuala guvernare, condusă de Maia Sandu, încearcă să distrugă statul moldovean și să manipuleze populația în vederea obținerii unui nou mandat prezidențial.¹⁴

Un alt partid înregistrat cu obțiunea „NU” este Partidul „Renaștere”. „Renaștere” adoptă o poziție fermă împotriva integrării europene, pledând în schimb pentru consolidarea relațiilor cu Rusia, o direcție care contrastează puternic cu discursul pro-european al altor partide din țară. Acest partid a avut, anterior, încercări de a forma o alianță politică, în cadrul blocului „Victorie - Pobeda”, împreună cu alte partide afiliate lui Ilan Șor, oligarhul fugar. Blocul electoral nu a fost însă aprobat de CEC, din cauza neregulilor în actele depuse.¹⁵ Mai mult, decizia de respingere a fost confirmată și de instanțele judecătorești, ceea ce a blocat încercarea de a organiza această alianță politică.¹⁶

Boicot: Legea nu permite partidelor să se înregistreze pentru a promova un boicot. În consecință, chiar și acele formațiuni care îndeamnă la neparticiparea la vot sunt considerate de CEC ca făcând campanie împotriva referendumului, calificând boicotul drept o formă de opoziție. Totuși, boicotarea referendumului este o strategie promovată de Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), condus de Igor Dodon, care consideră că acesta este „ilegal” și inoportun în actualul stadiu al procesului de integrare europeană. *„Front comun cu socialiști face Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM) condus de Ion Chicu – fostul consilier al lui Igor Dodon, care l-a propulsat, cu ajutorul Partidului Democrat, în postul de premier (2019-2020).”*¹⁷

Cei doi lideri politici, au promovat o serie de narrative, construite pe temeri și interpretări eronate ale procesului de integrare europeană.

14. “Fără Sens Și Neconstituțional, Vladimir Voronin Despre Referendum,” IPN, 25 septembrie, 2024, https://www.ipn.md/ro/fara-sens-si-neconstitucional-vladimir-voronin-despre-referendum-8013_1107570.html.

15. Iurie Rotari, “CEC a Refuzat Să Înregistreze Blocul Electoral „Victorie-Pobeda”,” Radio Europa Liberă (Europa Liberă Moldova, 7 august, 2024), <https://moldova.europalibera.org/a/cec-a-refuzat-sa-inregistreze-blocul-electoral-victorie-pobeda/33069028.html>.

16. Europa Liberă Moldova, “Partidul „Renaștere” va Participa La Referendumul Privind Aderarea La UE,” Radio Europa Liberă (Europa Liberă Moldova, 6 septembrie, 2024), <https://moldova.europalibera.org/a/partidul-renastere-va-participa-la-referendumul-privind-aderarea-la-ue/33109811.html>.

17. Iurie Rotari, “„Da” Sau „Ba”: Ce Poziție Au Luat Partidele Față de Referendumul Privind Integrarea Europeană,” Radio Europa Liberă (Europa Liberă Moldova, 19 iulie, 2024), <https://moldova.europalibera.org/a/da-sau-ba-ce-pozitie-au-luat-partidele-fata-de-referendumul-privind-integrarea-europeana/33040974.html>.

Unul dintre principalele argumente promovate de Igor Dodon este că aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană ar duce la pierderea imediată a suveranității naționale. Dodon susține că, dacă cetățenii votează „Da” la referendum, Moldova va fi obligată să adopte imediat toate directivele europene, subminând astfel controlul statului asupra propriilor legi și politici. În realitate, afirmația este una eronată. Procesul de integrare în Uniunea Europeană implică negocieri îndelungate, care permit fiecărui stat candidat să alinieze legislația națională cu normele europene în mod treptat și controlat. Directivele europene sunt transpuse în legislația națională abia după finalizarea negocierilor și aderarea efectivă, ceea ce conferă statului candidat suficient timp pentru a ajusta legile interne conform intereselor proprii. România, de exemplu, a adoptat doar parțial legislația UE în perioada de preaderare, păstrând controlul asupra domeniilor cheie până la momentul aderării.

Atât Dodon, cât și Chicu susțin că referendumul privind integrarea europeană este neconstituțional, argumentând că actuala guvernare modifică legislația pentru a-și asigura un avantaj electoral. Deși schimbările constituționale sunt întotdeauna sensibile, procedurile democratice pentru organizarea referendumurilor sunt clar reglementate în legislația Republicii Moldova. Codul Electoral și Constituția prevăd clar cum pot fi organizate referendumurile constituționale. Astfel, atâta timp cât referendumul respectă aceste prevederi, el nu poate fi considerat neconstituțional.

Ion Chicu a avertizat că validarea referendumului ar reprezenta o „bombă” pentru statalitatea Republicii Moldova, deoarece o guvernare viitoare ar putea utiliza acest precedent pentru a modifica Constituția după interesele proprii.¹⁸ Acesta susține că o astfel de decizie ar crea un cadru instabil, punând în pericol suveranitatea și stabilitatea țării. Acest argument este, de asemenea, problematic. În cadrul Uniunii Europene, statele membre păstrează un nivel înalt de suveranitate în multe domenii, inclusiv politica externă și de apărare, unde fiecare stat decide asupra implicării sale.

Cine trebuie să comunice? Stat vs. Societatea Civilă

În timp ce un referendum de o asemenea importanță necesită o strategie de informare clară și bine fundamentată, responsabilitatea de a educa și informa publicul a rămas pe seama organizațiilor societății civile, acolo unde, de cele mai multe ori, nu există resurse financiare sau umane pentru a acoperi eficient nevoia de informare la nivel național.

18. Iurie Rotari, „Ion Chicu va Candida La Prezidențiale, Dar va Boicota Referendumul de Aderare La UE Pentru Că Ar Fi...,” Radio Europa Liberă (Europa Liberă Moldova, 24 iunie, 2024), <https://moldova.europalibera.org/a/ion-chicu-v-a-candida-la-prezidentiale-dar-va-boicota-referendumul-de-aderare-la-ue-pentru-ca-ar-fi-periculos-pentru-statalitatea-moldovei/33006978.html>.

Una dintre primele inițiative civice care au încercat să acopere deficitul de informare legat de referendumul privind aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană este platforma **„Cetățeni pentru Europa”**. Creată de un grup de personalități din diverse domenii, printre care Nicu Popescu, fost ministru de externe al Republicii Moldova, Nata Albot, jurnalistă, antreprenoare și activistă civică, precum și Valeriu Pașa, expert politic și președinte al comunității WatchDog.md, platforma își propune să promoveze informarea corectă și mobilizarea publică în vederea sprijinirii procesului de integrare europeană a țării. În acest sens, „Cetățeni pentru Europa” promovează activ mesaje pro-europene pe rețelele sale de socializare și desfășoară campanii offline, prin organizarea de deplasări la nivel național și prin interacțiuni directe cu cetățenii din diferite regiuni ale țării.¹⁹

Într-un efort asemănător, campania **„În rând cu lumea”**, lansată de Asociația Obștească Calumea, își îndreaptă atenția nu doar asupra cetățenilor din interiorul Republicii Moldova, ci și asupra comunităților de moldoveni din diasporă, acolo unde încearcă să-i informeze despre importanța implicării în viața civică și exercitarea dreptului la vot, indiferent de locul în care se află. În plus, campania publică mesaje pro-UE venite din partea cetățenilor aflați în diasporă pentru a întări imaginea unei Moldove prospere, ca parte a Uniunii Europene.²⁰

Deși similară cu alte campanii de stimulare a prezenței la urne, inițiativa **„Moldova Decide”** se diferențiază prin faptul că nu promovează o anumită opțiune de vot. Susținută de 28 de organizații ale societății civile, „Moldova Decide” urmărește să încurajeze cetățenii să participe la referendum, încurajând exercitarea acestui drept democratic, fără a influența direct alegerea lor. Campania prevede distribuirea de materiale informative offline în 250 de localități din Moldova, pentru a ajunge la segmentele mai puțin conectate la mediul online, sesiuni de instruire în diverse regiuni, încurajând cetățenii activi să își educe semenii despre importanța referendumului și, pe lângă prezența fizică în comunități, campanie amplă pe rețelele de socializare.²¹

Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) a demarat o campanie de informare și mobilizare dedicată tinerilor. Campania **„Votează tinerii”**,²² susținută de USAID Moldova și Internews Moldova, este o inițiativă apolitică care își propune să crească implicarea civică a tinerilor și să îi motiveze să participe activ în procesele electorale. Campania se desfășoară în principal online, unde publică mesaje de mobilizare, educând tinerii despre importanța exercitării dreptului de vot și implicarea lor în deciziile care le influențează viitorul.

19. „DESPRE NOI | Cetățeni Pentru Europa,” Moldova.eu, 2022, <https://www.moldova.eu/aboutus.html>.

20. „Klumea,” Facebook.com, 2022, <https://web.facebook.com/klumeaevents>.

21. „Moldova Decide - Referendum Moldova 2024 | UE,” Moldovadecide.md, 2024, <https://moldovadecide.md/>.

22. voteaza_tinerii, Instagram.com, 2024, https://www.instagram.com/voteaza_tinerii/.

Inițiative preponderent online am regăsit și la nivelul mass-mediei din Republica Moldova. În iulie 2024, TV8 a inițiat campania „**Vreau în Europa**”, un proiect media care aduce mai aproape de publicul din Republica Moldova realitățile și beneficiile integrării europene.²³ Campania constă într-o serie de reportaje realizate de echipa de jurnaliști ai TV8, cu vizite în țările membre ale Uniunii Europene, oferind exemple practice despre modul în care aderarea la UE a influențat dezvoltarea economică, socială și politică a acestor state.

O campanie online a lansat și Ziarul de Gardă, prin intermediul căreia analizează în detaliu candidații înscrși oficial în cursa electorală din Republica Moldova. Materialele video publicate pe platformele digitale oferă publicului o privire clară și obiectivă asupra fiecărui candidat, prezentând informații despre afilierea politică a acestora, precum și despre controversele și criticile care îi înconjoară.²⁴

Erori și recomandări:

După identificarea celor mai vocali actori implicați în procesul de comunicare pre-electorală, analizăm și principalele erori ale guvernării în acest domeniu, printre care lipsa unei campanii naționale neutre și echilibrate, colaborarea incorectă cu societatea civilă și o comunicare restrânsă la mediul online.

1. Educația electorală ar trebui să fie una dintre prioritățile unui guvern responsabil, mai ales în contextul unor decizii majore privind viitorul țării. Cu toate acestea, guvernul Republicii Moldova nu a lansat în spațiul informațional o campanie neutră pentru a explica în mod obiectiv scopul referendumului, fără a promova o anumită opțiune de vot. În plus, guvernul nu a comunicat suficient despre natura referendumului, modificările ce ar urma să fie introduse în cazul unui rezultat favorabil și despre faptul că nu există un al doilea tur pentru acesta. Campaniile derulate de organizațiile societății civile, deși bine intenționate, nu pot acoperi în mod eficient întreaga populație.
2. Guvernul a neglijat rolul său central în informarea publicului și a lăsat organizațiile societății civile să preia această sarcină. În loc de concurență sau indiferență, ar fi fost bine-venit ca guvernul să colaboreze cu ONG-urile pentru a crea o sinergie eficientă. Acest lucru ar fi permis folosirea resurselor guvernamentale extinse și expertiza organizațiilor societății civile pentru a ajunge la toate segmentele populației.
3. Deși rețelele sociale și platformele digitale au devenit instrumente utile și eficiente de comunicare, această abordare a limitat accesul persoanelor fără cunoștințe digitale necesare sau fără acces la infrastructura tehnologică adecvată. În special în comunitățile rurale sau printre cetățenii în vârstă, unde accesul la internet este redus sau inexistent. În acest sens, guvernul ar fi trebuit să combine canalele online cu campanii tradiționale de comunicare, precum distribuirea de materiale informative offline, întâlniri în comunități și sesiuni de informare directă.

23. "TV8.Md - Vreau în Europa," Tv8.md, 2024, <https://tv8.md/category/vreau-in-europa>.

24. "Ziarul de Gardă," YouTube, <https://www.youtube.com/channel/UCkCsCF9VgO-yXDc4rvRDydA>.

Lipsa de acțiune din partea autorităților de la Chișinău în ceea ce privește informarea corectă a cetățenilor privind referendumul poate fi explicată, în parte, prin teama de a polariza opinia publică. Deși această strategie conservatoare poate părea o soluție pentru menținerea unei aparente stabilități, ea nu face decât să inhibe participarea activă a cetățenilor la procesul democratic.

Având în vedere natura complexă a peisajului politic actual, decidenții trebuie să învețe să recunoască valoarea comunicării ca un instrument strategic. Pentru că aceasta nu se rezumă doar la informare, ci include și crearea unor legături de încredere și parteneriat cu cetățenii, sprijinind o cultură de transparență și responsabilitate. Or, neglijarea comunicării ca element central în strategia de relații publice riscă să compromită scorul prezentei guvernări în alegerile parlamentare din 2025.

© Copyright Experts for Security and Global Affairs Association (ESGA)
Bucharest, Romania
2024
www.esga.ro